

Літінська О.П.

аспірантка,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

В нових соціально-економічних, політичних, культурних умовах вітчизняна освіта вимагає координальних змін, які спрямовані на підвищення якості і конкурентоспроможності, що прискорить інтеграцію України у міжнародний освітній простір. Сьогодення вимагає від майбутнього фахівця не лише обізнаності, а й активного використання професійних, правових знань, які отримують під час навчання. Саме реформування гуманітарної освіти суттєво зближує європейський та український освітній простір. Разом із тим підготовка і навчання молодших бакалаврів гуманітарних спеціальностей повинна відповідати стандартам вітчизняної освіти для особистісного розвитку та творчої самореалізації. Постає питання: чи буде цього достатньо? Спробуємо розібратись.

Аналіз науково-дослідницьких публікацій свідчить про те, що рівень зацікавленості до особистісно-орієнтовного навчання тільки зростає. Окремим аспектам проблематики особистісно-орієнтовного виховання молоді присвячені дослідження вітчизняних (Ничкало Н., Асмолової О., Кічук Я., Моляко В.) та зарубіжних дослідників (Маслоу А, Роджерс К., Купісевич Ч.). Теоретичні та методологічні проблеми особистісно-орієнтовного навчання розкрито у працях відомих педагогів та психологів (Бех І., Подмазіна С., Бондаревської О., Кирилов Д.); досліджено розробку особистісно-орієнтовної освітньої парадигми (Бех І., Зазюн І., Пехота О., Рибалка В., Семиченко В., Сериков В.); проаналізовано сучасні вимоги до формування особистісно-орієнтовного підходу (Асмолова О., Титаренко Т., Проколієнко М., Якиманська І.).

Слід зауважити, до недавнього часу спостерігався надлишок спеціалістів з вищою освітою і дефіцит кваліфікованих працівників без неї. Скасування кваліфікації «молодший спеціаліст» стало реакцією на велику кількість закладів вищої освіти (2014 рік) і впроваджено новий освітній рівень «молодший бакалавр». Курс навчання студентів в умовах

бакалаврату ЗВО є обмеженим і спрямован більш на отримання теоретичних знань. Обсяг виробничої практики є недостатнім, без чого сучасний фахівець працювати продуктивно не зможе. Можна говорити про достатньо якісну підготовку молодших бакалаврів з дисциплін фундаментального циклу, але цього вочевидь не достатньо. У цьому контексті надалі необхідно визначити ключові напрямки реформування підготовки за освітнім рівнем молодшого бакалавра, спрямованої на виклики високотехнологічного суспільства.

Стандарти вітчизняної освіти визначають певні вимоги до освітніх програм щодо підготовки кваліфікаційного рівня молодший бакалавр, зокрема, в межах гуманітарних спеціальностей. Нагадаю, йдеться про предметні специфіки: релігієзнавства, історії, археології, філософія, культурології, філології, економіки, педагогіки а також, інформаційної, бібліотечної та архівної справ. Програмою окреслено перелік загальних (універсальних) та спеціальних (фахових) компетентностей якими має володіти фахівець для професійного виконання своїх посадових обов'язків. Для цього передбачено збереження певних переваг у навчанні: практична орієнтація, можливість прийому на основі базової загальної освіти (9 класів), визнання набутих результатів навчання в університетській освіті [3].

Вітчизняна освітня парадигма визначає конструктивність розвитку професійні компетентності молодших бакалаврів гуманітарних спеціальностей, яка формуються на основі особистісно-орієнтовного підходу, оскільки відносяться виключно до особистості студента. Слід зауважити, вікова категорія студента бакалавра – 15 років. Враховуючи вікові особливості, підходи особистісно-орієнтовного навчання мають відповідати і відрізняється від підходу управління зрілою людиною, якій притаманні вже сформовані фізіологічні та соціально-психологічні характеристики.

Сутність особистісно-орієнтовного навчання полягає у пошуку найкращих якостей, врахування особливостей розвитку кожного студента в освітньому процесі, прогнозування розвитку особистості вихованця. Мета особистісно-орієнтовного навчання визначення індивідуальності, самобутності, цінності кожного студента, насамперед як індивіда, наділеного власним неповторним досвідом незалежно від

вікових особливостей [2]. На думку багатьох дослідників психологічних наук основним критерієм особистісно-орієнтовного виховання є свобода особистості. З точки зору Г. Балла, свободна особистість повинна бути метою морального виховання, оскільки «вільна особистість не буде сліпо підкорятися будь-якій, навіть найпрактичнішій традиції» [1, с. 18].

Ключовими ознаками особистісного навчання бакалаврів-гуманітарієв різної вікової категорії є: зосередження на потребах особистості, надання пріоритету індивідуальності, співпраця викладача і студента; спрямування педагогічних відносин у напрямку відвертості та відкритості; стимулювання розвитку і саморозвитку індивіда. Вдале навчання залежить також від особистості викладача – загальної і педагогічної культури, бажання, особистих якостей. Студент, як суб'єкт навчального процесу, характеризується віковими особливостями (15-18 років), а саме:

- недостатньо сформованою психікою (підвищенню емоційності, чутливістю тощо);
- переоцінкою цінностей;
- наявністю певного власного досвіду, особистісних здобутків і втрат у житті;
- відсутністю стійких етичних та духовних основ розвитку особистості, оскільки вони тільки формуються;
- конкретними обставинами у житті молоді людини, особливими моральними установками та його оточення.

Зазначимо, що враховуючи вище згадане можливе перетворення студента від об'єкта педагогічного впливу у суб'єкт педагогічного процесу.

Отже, за результатами дослідження було встановлено, що без гуманітарних знань майбутній фахівець не в змозі осмислити соціальну реальність, вирішити ситуаційні проблеми та професійні вимоги. Саме особистісно-орієнтовне навчання є конструктивною умовою для розвитку базових компетентностей молодших бакалаврів гуманітарних спеціальностей, яке спрямоване на особистісний розвиток та творчу самореалізацію.

Список використаних джерел:

1. Балл Г.О. Про психологічний зміст особистісної свободи // Педагогіка і психологія. –1996. – № 3. – С. 18-26.
2. Дубасенюк О.А. Професійна педагогічна освіта: особистісно-орієнтований підхід: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 436 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» : станом на 03.07.2017 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

Савків Т.В.

аспірантка,

Науковий керівник: Клос Л.Є.

доктор педагогічних наук, доцент,

Національний університет «Львівська політехніка»

ЗНАЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ В ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОМУ АНАЛІЗІ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Упродовж останнього десятиріччя у вітчизняній педагогіці значно активізувалися дослідження з гендерної проблематики, адже впровадження гендерного підходу в заклади вищої освіти України на сучасному етапі є вкрай необхідним. Серед пояснень цього – необхідність досягнення гендерної збалансованості в українському суспільстві як одного з індикаторів визнання розвиненої держави, що визначилася із європейським вибором.

У сучасній системі освіти гендерний підхід використовується з метою досягнення гендерної рівності та утвердження рівних можливостей для самореалізації кожної особистості, тобто сприяє ефективному гендерному вихованню особистості [2, с. 103].

За визначенням ООН, гендерний підхід являє собою «...процес оцінки будь-якого заходу, що планується, з точки зору його впливу на жінок і чоловіків, а також законодавства, стратегій і програм в усіх галузях і на всіх рівнях» [3, с. 23].